

Miten voin osallistua oman liikenneympäristöni suunnitteluun?

Anne Vehmas
Ramboll Finland Oy

Osallistuminen liikenneympäristön suunnittelussa

- Liikenneympäristön suunnittelusta vastaavat kunnat, Tiehallinto, Ratahallintokeskus
- Hyvä suunnittelukäytäntö = vuorovaikutteinen suunnittelu ympäristön asukkaiden ja käyttäjien kanssa
  - Liikenneympäristön on tarkoitus palvella käyttäjiään!
- Lait: kansalaiset voivat osallistua liikenneympäristönsä suunnitteluun
  - Kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen (*Suomen perustuslaki 731/1999 2 §*)
  - Kaavoituksesta, yleis- ja tiesuunnitelmasta sekä yleis- ja ratasuunnitelmasta pitää asianosaisille ja muille osallisille varata mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun, arvioida sen vaikutuksia ja lausua mielipiteensä asiasta (MRL 62 §, Maantielaki 27 §, Ratalaki 2007 22 §)
- Käytännössä kansalaisten on itse oltava aktiivisia

Kansalaisten oikeuksia

- Tehdä aloitteita
- Saada tietoa vireillä olosta ja päätöksistä
- Saada tutustua julkiseen asiakirjaan
- Osallistua tilaisuuksiin
- Puheoikeus tilaisuuksissa
- Esittää kirjallisia mielipiteitä
- Hakea muutosta päätökseen

Osallistumismahdollisuuksia

Suunnittelijoiden järjestämä toiminta

- Tiedottamisen seuranta
- Mielenpitemen kertominen, kyselyihin vastaaminen
- Tilaisuuksiin osallistuminen (yleisötilaisuudet, työpajat)
- Yhteistyöryhmiin osallistuminen (osallisryhmät)

Kansalaisten oma-ehtoinen toiminta

- Äänestämisen
  - Yhteydenpito valtuutettuihin
- Toiminta kansalaisjärjestöissä, asukasyhdistyksissä jne.
- Nimilistat, mielenosoitukset, tempaukset
- Mielenpidekirjoitus lehteen
- Aloite, muistutus, valitus

Tiedotusvälineiden seuranta

Osallistu oikeaan aikaan

Tiensuunnittelu

ESISUUNNITTELU:

- Liikennejärjestelmäsuunnittelu, tieverkkosuunnittelu, kehittämisselvitykset, pääsuuntaselvitys, yms.

Vuoropuhelu sidosryhmätasolla

Jatkosuunnittelu-päätös

YLEIS-SUUNNITTELU

Laaja vuoropuhelu

Hyväksymispäätös

TIESUUNNITTELU

Vuoropuhelu asianosaistasolla

Hyväksymispäätös

RAKENNUS-SUUNNITTELU

Rakentaminen

Maankäytön suunnittelu

MAAKUNTA-KAAVOITUS

- Maakunnan liitto tekee
- Ympäristöministeriö vahvistaa

YI FISKAAVOITUS

- Kunta tekee ja hyväksyy

ASEMA-KAAVOITUS

- Kunta tekee ja hyväksyy

Rakentaminen

Seinäjoen ohikulkutie –esimerkki osallistumisen oikeasta ajasta

- Nurmon yleiskaavassa tehty ohikulkutielle varaus
- Kunta kaavoittanut uuden omakotitaloalueen ohikulkutien viereen
  - Reunatonnttien ostajatkaan eivät tajunneet tarkistaa kaavasta, että metsään tuleekin moottoritie
- Tiehallinto ryhtyi suunnittelemaan ohikulkutietä
  - Ei voi edes tarkastella muita vaihtoehtoja kuin kaavaan merkittyä paikkaa

TIEDOTTAMINEN

Kunnan ilmoitus (kuulutus)

Kirje

Tiedote

Esite

Kaavan nähtävillä pitäminen

Näyttely

Lehdistötiedote ja tiedotustilaisuus

Internet tiedottamisessa

VUOROPUHELU

Yleisötilaisuus

Suunnitteluvastaanotto ja näyttelypäivystys

Tulevaisuusverstaas

Suunnittelupaja

Kävelykierros

Mielikuvakartta tai kognitiivinen kartta

Tarrakartta

Internetin keskusteluryhmä

Seminaari ja paneelikeskustelu

Kokousvertailu

YHTEISTYÖ

Yhteistyöryhmä, asukasraati

Neuvottelu

Viranomaisneuvottelu

TIEDONHANKINTA

Palautelomake

Kysely

Haastattelu

Lausuntopyytö

Lehdistöseuranta

Tiedotuksen seuranta

- Ilmoitus, lakisääteinen kuulutus
- Tiedote, esite
  - Joka kotiin –jakeluna, jaossa yleisötilaisuudessa, kirjeen liitteenä, sähköpostina, nettisivuilla)
- Kirje (nimellä kotiin)
- Suunnitelman nähtävillä pitäminen, näyttely
- Postituslista (sähköposti/ kirjeposti)
- Internet
  - käyttö lisääntyy, tietopankki, jonne ohjataan muulla tiedotuksella

Mielipiteen kertominen

1. Mitä mieltä olet Hämeenkadun pyörätiekokeilusta?
  - Erillinen pyörätie on vaikeuttanut jalankulkua tai pyöräilyä aiempaan yhdistettyyn kulkuväylään verrattuna.
  - Pyörätiekokeilu ei ole vähentänyt jalankulun ja pyöräilyn välisiä ongelmia.
  - Pyörätiekokeilu on helpottanut jalankulkua tai pyöräilyä. Pyörätie on hyvä tällaisenaan.
  - Pyörätiekokeilu on helpottanut jalankulkua tai pyöräilyä, mutta pyörätie pitäisi toteuttaa paremmin.

- Palautelomake, Internetpalaute
- Kysely
- Haastattelu
  - ryhmähaastattelu mm. vaikutusten arviointiin
- Lausunto
  - järjestön virallinen kannanotto
- Yleisönosastokirjoitus
- Aloite

Vuoropuhelu

- Yleisötilaisuus, asukasilta
- Työpaja / Tulevaisuusverstas
- Kävelykierros / Maastokävely
- Internetin keskusteluryhmä
- Seminaari tai paneelikeskustelu
- Suunnitteluvastaanotto tai näyttelypäivystys
- Kokousvierailu

Työpaja

Valtatie 7 Hamina-Vaalimaa,
YVA

Ohjelmavaiheen
ryhmäyötehtävät:

- nykyiset ongelmat ja tavoitteet suunnittelulle
- kommentteja linjausvaihto-ehdoista

Maastokävely

Valtatie 6 Tykkimäki-Kaipainen YVA

- Linjaukset paikan päällä
- Koetut vaikutukset

Yhteistyö

- Yhteistyöryhmä
  - Eri toimijaryhmien edustajat (useita kokouksia)
  - Varsinkin kun eri osapuolia paljon tai ristiriitoja
- Neuvottelu
  - Ongelmatilanteen selvittely eri osapuolten kesken
  - Tavoitteena yhteisesti hyväksytty ratkaisu

Kansalaisvaikuttajan muistilista

- Tuo rohkeasti esiin ajatuksesi
- Perustele kantasi hyvin
- Ota selvää, perehdy (kysy)
- Vaikuta tärkeisiin päätöksiin
  - Mitä aiemmin, sen paremmat mahdollisuudet vaikuttaa
- Tee yhteistyötä, kuuntele toisia
- Käytä paikallistuntemustasi
- Ehdota parempia osallistumisjärjestelyjä

Valtatie 7 Hamina-Vaalimaa, osallisten näkemys

Osallistumistilaisuuksissa

% 0 10 20 30 40 50 60

Syntyi välitöntä ja luontevaa keskustelua, vaikkei edes aina samaa mieltä

34

Syntyi asiallista keskustelua

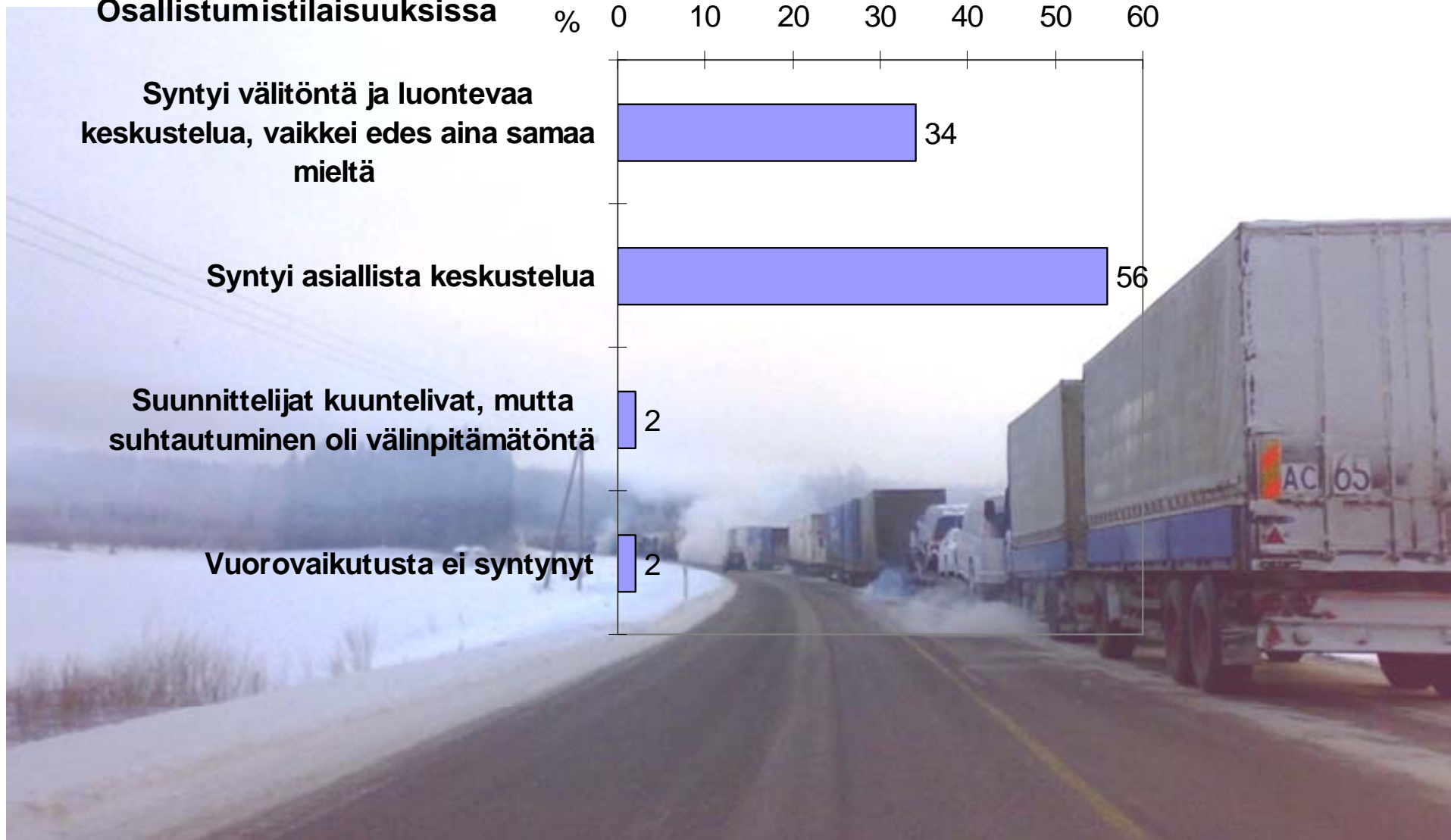
56

Suunnittelijat kuuntelivat, mutta suhtautuminen oli välinpitämätöntä

2

Vuorovaikutusta ei syntynyt

2

Osalliset voivat vaikuttaa suunnitelmiin

erittäin paljon isoissakin kysymyksissä

4

7

melko paljon

6

61

jonkin verran, jos ehdotukset vastaavat suunnittelijoiden käsityksiä

41

18

lähinnä suunnitelmien yksityiskohtiin

24

14

erittäin vähän tai ei ollenkaan

0

25

Vt7,
N=51

OSVA,
N=71

0 10 20 30 40 50 60 70

%

Osallistumisen vaikuttavuus -tutkimuksen tulos

- Osalliset haluaisivat vaikuttaa ensisijaisesti hankkeen lopputulokseen (= vaihtoehdon valintaan)
  - Mutta myös suunnitelman yksityiskohtiin – viimeistään sitten, kun vaihtoehto on päätetty

⇒ Osalliset voivat todennäköisimmin vaikuttaa suunnitelman yksityiskohtiin

Lisätietoja

- Kun haluat vaikuttaa - osallistu elinympäristösi suunnitteluun. Ympäristöministeriö. Oy Edita Ab. Helsinki 1998
- Osallistuminen yleis- ja asemakaavoituksessa, Ympäristöhallinnon ohjeita 1/2007
- Tiehallinnon vuoropuheluopas, Helsinki 2006
- Vuorovaikutteisen suunnittelun ja ympäristön tutkimuksen metodipaketti. www.tkk.fi YTK
(<http://www.tkk.fi/Yksikot/YTK/koulutus/metodikortti/Metodit.html>)
- Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi –käsikirja. www.stakes.fi
(<http://info.stakes.fi/iva/FI/Toteutus/Menetelmat/index.htm>)

KIITOS!

